

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur, & ostenditur legem veterem fuisse à
Deo datam, & omnia illius præcepta fuisse à Deo instituta

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

paucissimis, observatu facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi collegavit. Nec obstat quod in lege Evangelica sint aliqua præcepta difficilia, ut præceptum de unitate & indissolubilitate matrimonii, de necessitate confessionis, & similia; illa enim propter abundantiam gratiæ, quæ à Christo in lege nova conferuntur, redduntur facilia, juxta illud Isaia 10. In die illa auferetur onus eius de humero tuo, & jugum ejus de collo tuo, & computrescet jugum à facie olei.

25. Quintò lex Mosàica fuit imperfectior ex parte modico data est, fuit enim descripta in lapidibus, ministerio Angelorum. At lex nova fuit scripta in cordibus & mentibus hominum, per ipsum Dei hominis verbum, cooperante Spiritu Sancto, per abundantiam gratiæ & illuminationis. De quo fufius disp. sequenti art. 2.

ARTICULUS II.

An lex vetus fuerit à Deo data, & ubi, ac quomodo tradita fuerit?

26. Sicut Manichæi, ut suprà diximus, negarunt legem Mosàicam fuisse bonam, sic etiam consequenter affirmarunt, non à Deo, sed à Diabolo datam esse, ut refert Augustinus in lib. de hæresibus cap. 46. ubi ponit hoc eorum dogma: *Deum, qui legem per Moysen dedit, & in Hebræis Prophetis locutus est, non esse verum Deum, sed unum ex principibus tenebrarum.* Similiter Ptolomæus apud Epiphanium hæresi 33. asserbat Mosàicam legem datam fuisse à tribus, quorum nullus esset verus Deus, nempe partim à mundi opifice, quem Deum esse nolebat, sed numen quoddam secundarium; partim à Moysè, & partim à senioribus populi Judaici.

27. Ex Catholicis verò Origenes homil. 16. in Numer. Hieronymus in cap. 19. Matthæi, circa illa verba: *Ad duritiem cordis vestri permisit vobis Moyses, Hugo Cardinalis, & Beda ibidem, existimant, legem Mosàicam, comprehensam in Exodo, Levitico, Numeris, & Deuteronomio, esse quidem majorem ex parte à Deo ipso traditam; veruntamen aliqua ejus præcepta fuisse lata à Moysè, ex propria ejus autoritate, proprioque arbitrio; cujusmodi fuisse putant legem de libello repudii. Item Alphonfus Salmeron disp. 61. & 62. in Acta Apostolorum, docet legem Mosàicam, quâ parte continet præcepta ceremonialia & judicialia, non habere Authorem Deum, sed Moysen, qui ejus non solum promulgator, quoad hanc partem, sed & propriè author fuerit.*

Demùm aliqui sancti Patres, quos refert Baradas lib. 1. de prærogativis novi testamenti cap. 15. censent legem Mosàicam non fuisse datam à Deo Moysi, ministerio Angelorum, sed ab ipso Verbo divino, in aëreo corpore viſo, Moysi immediate traditam. Quod etiam innuere videtur Ecclesia in una ex septem Antiphonis, quas ante natale Domini cantat in vespèris, in qua sic ait: *O Adonai, & dux domus Israel, qui Moysen igne flamma rubi apparuisti, & ei in Sina legem dedisti, veni ad redimendum nos in brachio extento. Ut hæreticorum error refellatur, & vera ac communis sententia declaretur, sit*

S. I.

Prima pars quæsti resolvitur, & ostenditur legem veterem fuisse à Deo datam, & omnia illius præcepta fuisse à Deo instituta.

Dico primò, legem veterem fuisse datam à Deo.

Conclusio est certa de fide, ac definita in Tridentino sess. 4. decreto de Canonicis scripturis, ubi sic dicitur: *Omnes libros tam veteris quam novi testamenti, cum utriusque unus Deus sit author, Ecclesia Catholica, pari pietatis affectu ac reverentiâ, suscipit & veneratur.* Colligitur etiam aperte ex Scriptura, nam Christus Matth. 15. loquens de lege Mosàica, appellat eam mandatum Dei, cum ait: *Irritum fecistis mandatum Dei, propter traditiones vestras.* Et Apostolus sæpè affirmat, Patrem Christi fuisse authorem veteris testamenti, ut ad Romanos 1. & Hebræos 1.

Ratio etiam suffragatur, nam ut dicitur D. 29. Thomas hic art. 2. Ejusdem est proponere finem, & disponere media ad finem: Sed lex Evangelica est finis legis Mosàicæ, juxta illud Apostoli ad Rom. 10. *Finis legis Christus:* Ergo idem Deus, qui est author legis Evangelicæ, est etiam author legis Mosàicæ.

Dices: Opera Dei sunt perfecta, ut dicitur Deuter. 32. At lex Mosàica non est perfecta, ut articulo præcedenti diximus: Ergo Deus non est author illius.

C Respondeo quòd licet lex Mosàica non sit absolute perfecta, quia deest illi aliquid quod habet lex Evangelica, nempe virtus & efficacia justificandi, & perducendi ad regnum celorum, est tamen perfecta in suo genere; quia cum ex suo genere debeat esse umbra seu figura legis Evangelicæ, in eo genere nihil illi deest. Ita D. Thomas hic art. 2. ad 1. ubi sic ait: *Nihil prohibet aliquid non esse perfectum simpliciter, quòd tamen est perfectum secundùm tempus; sicut dicitur aliquis puer perfectus non simpliciter, sed secundùm temporis conditionem: ita etiam præcepta que pueris dantur, sunt quidem perfecta secundùm conditionem eorum quibus dantur, etsi non sint perfecta simpliciter; & talia fuerunt præcepta legis, unde Apostolus dicit ad Galat. 3. Lex pedag. gus nosse sunt in Christo.*

Dico secundo, omnia mandata, quæ sunt scripta in veteri lege, fuisse à Deo instituta, nec ullum à Moysè propriè autoritate esse datum.

Probatur primò ex capite 20. Exodi versu 1. 31. ubi lex Mosàica incipit, tradi his verbis: *Locutusque est Dominus cunctos sermones hos, Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti, de domo servitutis: non habebis Deos alienos coram me, non facies tibi sculptile, &c.* Deinceps verò traduntur sub eodem tenore verborum omnia legis illius præcepta, sive moralia, & ad Decalogum pertinentia, sive ceremonialia, & judicialia, repetendo subinde, & inculcando sæpiùs verba illa: *Hæc dicit Dominus, aut: Locutus est Dominus ad Moysen dicens, &c.* Nam cap. 21. versu 1. ubi præcepta judicialia tradi incipiunt, Deus sic Moysi loquitur: *Hæc sunt judicia que propones eis: si emerit servum Hebræum, sex annis serviet tibi, &c.* Et cap. 25. versu 2. in quo de præceptis ceremonialibus agitur, sic dicitur: *Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel, ut tollant mibi primitias.* Ex quibus patet, non esse admittendam

distin-

unctionem illam Salmeronis in præcepta Decalogi, & in præcepta ceremonialia, quod illa fuerint immediate à Deo tradita, autoritate, ut ipse loquitur, suppositi & virtutis; ista verò immediate tantum virtutis, inspirando scilicet Moyfi quæ vellet immediate ab ipso constitui autoritate sibi à Deo datâ; hæc enim distinctio nullum habet fundamentum in Scriptura, quæ locis relatis significat, omnia illa præcepta simili modo fuisse ab ipso Deo lata, & Moyfi tradita, ut ea promulgaret.

32. Probatur secundo conclusio: Si aliquod præceptum legis fuisset à Moyse propria autoritate datum, maxime præceptum de libello repudij: Sed ne quidem tale præceptum fuit à Moyse propria autoritate datum: Ergo omnia mandata veteris legis fuerunt à Deo instituta, nec ullum à Moyse propria autoritate datum fuit. Major est præcipuum fundamentum ad versus sententia, Minor verò probatur ex eo quod per libellum repudij datur facultas dissolvendi prius matrimonium, ut ostendimus in Tractatu de matrimonio disp. 5. art. 2. At nullius hominum propria autoritate potest dare talem facultatem, juxta illud Christi in Evangelio Matth. 19. *Quod Deus conjunxit, homo non separet*: Ergo præceptum de libello repudij fuit à Deo institutum, non verò à Moyse propria autoritate datum.

33. Dices, Lex vetus vocatur lex Moyfi, Luca 2. Malach 4. aliisque locis; & ipse Moyfes non promulgator solum, verum etiam legislator fuisse dicitur à Clemente Romano, aliisque Patribus: Ergo aliqua hujus legis præcepta à Moyse propria autoritate fuisse tradita.

Respondeo iis locis quibus lex vetus, Moyfi lex appellatur, vocari etiam legem Domini, aut aperte significari fuisse traditam à Deo. Nam Luca 2. sic dicitur: *Postquam impleri sunt dies purgationis ejus, secundum legem Moyfi, tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino sicut scriptum est in lege Domini: ad significandum scilicet, eandem esse legem Domini ut authoris, & Moyfi ut promulgatoris: qui eadem de causa legislator vocatur à Clemente Romano, aliisque Patribus. Et Malach. 4. Deus sic loquitur: Mementote legis Moyfi servi mei, quæ mandata ei in Horeb, ad omnem Israel, præcepta & judicia.*

34. Adverte autem, quod quando dicimus, legem Mosaicam esse verè divinam, & non hominum, sed Dei ipsius autoritate immediate latam, loquimur de lege contenta libris Moyfi, ab Exodo ad Deuteronomium inclusivè; neque enim negamus, alias quasdam observationes & leges fuisse postea humanâ autoritate additas, de celebrando quot annis festo Phurim Esther 9. & ne festo Scenopegiæ 2. Machab. 1. & similibus.

§. II.

Alia difficultas expeditur, & ubi, ac quomodo lex Mosaicæ data fuerit, breviter declaratur.

35. Dico tertio, lex vetus data est in monte Sinai. Patet ex illo Levitici 26. *Hæc sunt verba quæ dicitur, & leges, quas dedit Dominus inter se & filios Israel in monte Sinai, per manum Moyfi.* Nec obstat quod Deuteronom. cap. 1. 4. & 5. & lib.

Tomus III.

A 3. Regum cap. 8. & Malach. 4. alibi que sapienter dicitur, legem veterem fuisse datam in monte Horeb. Hanc enim dissolutionem bene componit D. Hieronymus in locis Hebraicis, verbo *Horeb*, dicens eundem montem duplici nomine fuisse nuncupatum, & nunc Sina, nunc Horeb appellatum. Addunt aliqui, verisimile esse, nomen Sinai fuisse nomen quasi appellativum illius montis, à vicino deserto, quod vocabatur solitudo Sinai; nomen autem Horeb, fuisse proprium & præcipuum, magisque excellentem partem illius significasse, à qua mons totus vocatus sit mons Horeb, & mons Dei.

Dico quarto, lex vetus fuit à Deo tradita Moyfi per Angelos, & ab eodem promulgata.

B Patet ex Scriptura, nam S. Stephanus Act. 7. 36. de Moyse sic ait: *Hic est qui fuit in Ecclesia in solitudine cum Angelo, qui loquebatur ei in monte Sina, & cum Patribus nostris, qui accepit verba vite dare vobis.* Et ad Galat. 3. Apostolus dicit: *Quid igitur lex? Propter transgressiones posita est, & ordinata per Angelos in manu mediatoris, Moyfi scilicet, qui de seipso ait Deuter. 5. Ego sequeles & mecum fui inter Dominum & vos in tempore illo, ut annuntiares vobis verba ejus.* Et ad Hebræos 2. *Si enim qui per Angelos dictus est sermo, &c.* Ubi per sermonem illum intelligit legem Mosaicam, ut patet ex verbis sequentibus: comparat enim illam cum lege Evangelica, & significat hanc esse differentiam inter legem veterem & novam, quod vetus tanquam lex servitutis tradita fuerit per Angelos, qui Dei servi & ministri sunt; lex autem nova, quia lex est gratiæ, tradita sit per ipsum Dei filium.

Favent etiam SS. Patres, præsertim Dionysius 37. lib. de cœlesti Hierarchia cap. 4. ubi hæc scribit: *Has divinas visiones, Patres nostri perciperunt, per medias cœlestes virtutes. An non & sacram legislationem, eloquior, in traditio, velut per se quidem dicitur ex Deo, Moyfi donatam, ut etiam verè nos doceat, divinos eam esse & sacros characteres? Docet autem sapienter & hoc Theologia, per Angelos eum in nos provenire tanquam divino legali ordine, illud legaliter ponente, hoc est, per prima, secunda in divinum reduci.*

Nec deest etiam ratio seu congruentia, quam 38. assignat D. Thomas hic art. 3. Lex enim vetus erat imperfecta, & quasi dispositio quædam ad legem novam: Ergo conveniens fuit, ut nova daretur à Christo Domino, vetus autem à ministris. Sic enim fit in artibus ordinatis, ut supremus artifex per suos ministros disponat ea quæ necessaria sunt ad opus, ipse verò ultimam perfectionem adhibeat.

Nec obest, quod ille qui loquebatur Moyfi 39. dicebat: *Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Egypti.* Hoc enim dicebat, non in persona propria, sed in persona Dei, quem representabat. Unde Gregorius magnus in præfatione libri Job cap. 2. *Angelus qui Moyfi apparuisse scribitur, modo Angelus, modo Dominus memoratur: Angelus propter hoc quod exterius loquendo serviebat; Dominus autem dicitur, quia interioris præsidens loquendi efficaciam ministrabat. Cum ergo loquens, ab interiori regitur, & per obsequium Angelus, & per inspirationem Dominus nominatur.*

E Michaëlem autem personam Dei tunc gefisse, cum lex lata est, multisque Angelorum millibus stipatum, in montem Sinai venisse, Pantaleo Diaconus docet apud Surium in encomio D. Michaëlis: *Michael (inquit) Angelorum ductor longe*

Cccc 3